

торый если бы даже иначе относился къ католической религіи, нежели какъ я думаю, долженъ бы, по крайней мѣрѣ въ виду настоящаго интереса, сдѣлать угодное для народа,—не могу повѣрять, будто онъ имѣетъ что-либо противъ внѣшнихъ знаковъ благочестія, тѣмъ болѣе, что онъ, увидавши однажды изъ окна святое тѣло, несомое для причащенія больного (объ этомъ мнѣ сообщало одно лице, бывшее при семъ), не только съ великимъ благоговѣніемъ преклонилъ колѣна, но и ожидалъ возвращенія его для того, чтобы сдѣлать тоже самое. Тѣмъ не менѣе я имѣю намѣреніе при первой аудіенціи съ Е. В. найти случай для разговора объ этомъ предметѣ и попытаюсь чтонибудь открыть. Впрочемъ, по своему долгу я считаю нужнымъ доложить Вашему Высокопреосвященству, что я признаю не бесполезнымъ, дабы... когда сдѣлается извѣстнымъ избраніе королевича, написано было къ нему краткое брѣве съ увѣщаніемъ заботиться объ интересахъ католической религіи и подражать примѣру отца въ устройствѣ своихъ народовъ.

LXXVI.

Прошеніе о возстановленіи нарушенныхъ правъ православной церкви, представленное Виленскимъ братствомъ на конвокаціонный сеймъ, бывший въ іюнѣ и іюлѣ 1632 г.

Przeoswieconemu, iasne wielmożnemu welmożnemu przenie-
zacney korony Polskiey y W. X. L. oboiego stanu duchowne-
go y swieckiego Senatowi. Tudzież ianie oswieconym, wielmoż-
nym a nam wielce młciwym P. P. ich M. M. P. P. posłom z
Woiewodstw y Powiatow koronnych y W. X. L. na Generalną
Convocatią Warszawską w tym Roku 1632 przyslym y zgromadzonym.

Krotkie spisanie praw y przywileiow przezacnego narodu Ruskiego. Pomienione (Буѣнское) Bratstwo uprzywileowane pokornie ofiarwie, dedicuię y oddaie.

Przezacny starowieczny narod Ruski od kilku dziesiąt lat w jakimby powodzeniu y terminach był aż podziśdzień, Bogu, ludziom, y niemal wszystkiemu swiatu, Przeoświeceni, Iasnie Wielmożni M. P. P. Senatorowie oboiego stanu: y jasnie oświeceni M. P. P. Posłowie oboyga narodu,—iest to bardze wiadomo. Iak bowiem niegdyś lud Bogiem umiłowany, lamentuiąc głośno wołał o powodzeniu swym w ten sens: jesteśmy dziś podli na wszystkiej ziemi, nie mamy tego czasu Xiążenia y Hetmana y Proroka, ani całopalenia, ani ofiary, et caet. et caet. żebyśmy mogli znaleźć miłoserdzie Twoe, ale z umysłem skruczonym y duchem upokorzonym niech będziem przyięci. Tak w te nieszczesne czasy narodowi naszemu Ruskiemu, w tym uciężeniu przez nie mały czasznayduiącemu, przychodziło, rzewliwie lamentuiąc, toż mowić o sobie. A co w przyczynie? Odstępstwo niektórych z Rusi od zwierzchniego Pasterza swego, za którym na tych miast te exorbitantie urosły. W sumnieniu gwałt nieznosny, prawom, przywileiom, swiebodom, wolnościom—praejudiciam wielkie; Dioecesij, Monasterow, Cerkwiy zdawna fndowanych odbieranie, a niektórych y po dziś dzień zapieczętowane; w Budach Bogu w Troycy iedynemu modlić się niedopuszczanie; z Magistratu rugowanie, w Miastach J. K. M. mieszczanom osiedłym żyć zabronianie, y inszy tym podobne urazy y dolegliwości. A tego swiadkiem, aż do granic tego przezanego Państwa, wszystkie są kraie. O co zewsząd iakich quarell, iakich suplik, iakich hałasow y acclamatij pełno było po seymikach y seymach aż do tego czasu, nasłuchali się S. pamięci Antecesserowie Przew. y Wielm. waszych. Napełnione ich są uszy y W. M. samych. Nie poiednokroć abowiem, niemal krwawemi łzami oblewaiąc się, obywatele koronni y litewscy wołali o to, że w wolnym państwie wolnego nabożeń-

stwa swego starożytnego nie mamy. Duchowni żałosnie uskarżali się na odstępnych od należnego im y świeckim y duchowym prawem Pasterza, że za tym ich odstępstwem oddaleni są od Monasterow, Cerkwi y wszystkich dobr duchownych, im należących. Ubodzy zaś mieszczenie, z roznych miast, wtąż z serdecznym żalem przekładaiając, pokornie supplikowali o pozwolenie zażywania wolnego nabożeństwa swego starożytnego: przywodzili na plac cerkwie iednie per vim zabrane, drugie zapieczętowane, a niektore z nich penitūs iuż wyniszczone. Docładali y tego, że za taką opressią, dziatki nasze bez przyięcia krsztu S. z tego swiata schodzą, dorosli beż szlubow żyją, bez spowiedzi y przyięcia sacramentu S. umieraią, ciała nakoniec ludzi chrześciańskich bez żadnych obrzędow cerkiewnych kryjomko po polach, ogrodach, sadach, y lasach grzebią.

Te tedy y tym podobne dolegliwości iesli nie są gwałtem w summieniu? iesli nie są zgwałcenem naszey złetej wolności? iesli nie będą te duszy zmarłych wszystkie na tych, co taką unią na powasnienie narodu w tym Państwie sklecili, o pomstę do Boga na strasznym sądnym dniu wołać? wysokim baczeniem swoim uważcie, rozsądzicie, Przeoswieceni, Jasnje Wielmożni; a nam wielce M. P. P. Senatorowie oboiego stanu: y Jasnje Oswiecenj a nam wielce M. P. P. Posłowie oboyga narodu. A nie dosyć na tym mając, że do tak wielkiej desolatiej, do tak ciężkiej opressiej, ten przezacny starowieczny narod Ruski, S. pamięci królom panom y świeżo w Bodze zmarłemu królu P. y wszystkiey Rzeczy Pospolitey dobrze zasłużony, przywedli, w sniadaniachy inszych paskwiluszach swych do złego mniemania złym udaniem swym podali: lecz ieszcze kusili się y tego wydrzec nam ludziom meré Religiej Graeckiej hanc auream libertatem y sobie nie należnie przywłaszczyć z takim okrzykiem, iakoby uniatom prawa, przywileie, wolności y insze wszystkie praerogatiwy od Patriarchy odstępnym służyć y należec miały, et omnes conatus suos, aby się tak stało, obrucili byli. Lecz że w Bogu zmarłego Naiasnieyszego Zygmunta III tak sercem kierował król nad królmi y Pannad pany, iak nieg-

dyś króla Asswerusa, atoli nie otrzymali za łaską Bożą żądosci ich effectu swego. Maiąc bowiem przed oczyma jurament swoy królewski, w pamięci ustawicznej to obnozcąc, że szczęśliwie na to przezacne Państwo następując, został naród Ruski pod posłuszeństwem Patriarszym, y onemu w takim posłuszeństwie, prawa, swiebody, y insze wolności poprzysiąc y sam barzo wielom nadac raczył. Pamiętał y na to, że się ta nnia wsczęła bez wiadomości nie tylko wszystkich, ale y samego Metropolity na on czas będącego, w Roku 1592, a w Roku 1595, gdy się rozgłosila, że bardzo a bardzo wiele protestatij na się zaraz nawłokła. A stych mmar protunc tyle constitutiami nas uspakajając, gruntowne uspokojenie Recessem od seymu do seymu, chcąc tandem nas gruntownie uspokoić, odkładać raczył. A że teraz po żaloszney smierci a gorzkiego oplakiwania godney w Bodzie zmarłego Pana, forum otworzyło się na demowiane się gruntownego Religiey naszej starożytney Graeckiey uspokojenia, wszelkich exorbitantij y dolegliwości naszych, doskonałego uleczenia, stanowimy się z uniżoną supliką naszą przed conspekt Wiel. W: oddaemy pro vera informatione to krotkie spisane złotey wolności przezacnego narodu naszego Ruskiego. Wysokim baceniem Przeoswieceni Jaśnie Wielmożni, Wielmożni M. PP. Senatorowie y Iasnie Oswieceni M. PP. Posłowie zdrowym rozsądkiem uważcie, a okiem łaskawym przez miłoserdzie Boże prosimy chceycie weyrzeć w te Roczne dzieie Ruskie: a pewne, da Bog. iasney nad słońcie obaczycie, że odstępna od nas Rus tak należnie przypowiada się do praw y swiebod naszych, iak niegdyś za Solomona mądrego nie własna matka do dziecięcia, instigująca aby one w pół rozsięte było.

Zachowaycie tedy ten naród Ruski w dalsze czasy nie naruszony przy tych iego praerogatiwach, przy tej złotey iego wolności: z powinności względem tak wysokiego urzędu swego, y effectatiam gorącym Braci swey wygadziąc, ponieważ *iusta petimus*. A że Deo fauente et passidebimus przy łasce Rożey,

po wrodzoney dobroci Pańskiej Wiel. Waszych, iż się tandem nad nami bracią swą wielce strapioną ulituiecie, pewni iestesmy

Примѣч. Означенное прошение помѣщено въ качествѣ предисловія къ изданному въ 1632 г. Виленскимъ православнымъ братствомъ сочиненію, подъ заглавіемъ: *Synopsis albo krotkie opisanie praw swiebod y wolności: od Najyasnieyszych s. pamięci królow Polskich y wielkich xiązat Litewskich y Ruskich et caet. et caet. Przechacnemu starowieczniemu narodowi Ruskemu, pod posłuszeństwem S. O. Patriarchy konstantinopolskiego trwającemu, nadanych y poprzy siężonych. Na kształt rocznych dziejow ruskish. W osobie obywatelow koronnych y W. X. L. Religiey starozytney graeckiey w Christusie braci duchownych y swieckich, Bractwa cerkiewnego Wileńskiego uprzywiliowanego nowo teraz na swiat wydane. z Drukarni tegoż Bractwa.*

Въ *Россійскомъ магазинѣ Туманскаго* (ч. II. стр. 57—63), *Историческомъ извѣстїи о возникшей въ Польшѣ униі, Бантъшигъ—Каменскаго* (изд. I. стр. 84—92) и *Лѣтописи Грабянки* (35—39) приводится помѣщенное прошение на западно-русскомъ и (у Б. Каменскаго) русскомъ языкахъ, но въ искаженномъ видѣ; при чемъ несправедливо представляется, что прошение подано было отъ лица козаковъ.— П. Пекарскій въ своей статьѣ о *представителѣхъ кievской учености въ половинѣ XVII стол.* говоритъ, что въ Росс. Магазинѣ Туманскаго, кромѣ напечатаннаго нами, находится еще другое витиеватое посланіе отъ православныхъ на сеймъ 1632 г., съ жалобами на притѣненіе ихъ. Но это невѣрно; авторъ ошибочно счелъ за сеймовое посланіе письмо Богдана Хмѣльницкаго отъ 2 іюля 1648 г.—Послѣ ознакомленія съ *подлиннымъ* посланіемъ, невѣрнымъ оказывается также предположеніе Пекарскаго и о томъ, что означенное посланіе было составлено Петромъ Могилою.